

ירק כ"ו

פרקנו נושא עיקרי אחד : מנין בני ישראל

תיחה

פרקנו מצווה ה' את משה למנות את ישראל. זו הפעם השלישית, בה מצטווה משה למנות את ישראל- בפעם הראשונה הצטווה למנות את ישראל לאחר חטא העגל, ובשניה- בתחילת החומש, לאחר הקמת המשכן.

זמניינים מבטאים את אהבתו המיוחדת של הקב"ה לעם ישראל- כמו אב שמתעניין בבנו בכל אעה¹. כפי שכתב רש"י בפתחה לחומש- "... מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה" (פסוק א'). זמניין בפרשתנו בא בעקבות המגיפה שניגפו ישראל לאחר חטא בעל פעור כפי שמצוין בפסוק זפותח את הפרק- "ויהי אחרי המגיפה". הקב"ה מצווה על מניין בני ישראל להראות את חיבתו וגדולה אליהם שאינה תלויה במעשיהם- על אף שחטאו בניו הם, וכל אחד ואחד מהם חשוב לו.

נוסף נעשה המניין כהכנה לכניסה לארץ, נמנים בו היוצאים בצבא- "כל יוצא צבא בישראל" (כו, ל); כהתחלה להכשרת הכח הצבאי עבור כיבוש הארץ. הקב"ה, מאהבתו הגדולה לישראל מקדם מכין את עם ישראל בהדרגה לכניסתם לארץ.

מבט לתלמיד

נאיר את עיני התלמידים, שגם המנין בתחילת החומש נעשה כהכנה לכניסה לארץ. המניין בתחילת החומש הוא בתחילת השנה השנית- לפני חטא המרגלים, גם שם התכוון עם ישראל לכניסה לארץ האמורה להתרחש בקרוב. המניין בפרשתנו נעשה שלושים ושמונה שנים לאחר מכן, ערב כניסתם לארץ, לאחר שעם ישראל בנה את עצמו ב 38 שנים נוספות במדבר, דור היציאה ממצרים נפטר, ועתה מתכוננים בניהם לכניסה לארץ.

זנין בני ישראל

ויהי אחרי המגפה, ויאמר ה' אל משה ואל אלעזר... שאו את ראש כל עדת בני ישראל
שאל את התלמידים מדוע התורה מדגישה שהמנין נעשה לאחר המגפה?
"ויהי אחרי המגפה"- "משל לרועה שנכנסו זאבים לתוך עדרו והרגו בהן, והוא (הרועה) = הקב"ה) מונה אותן לידע מנין הנותרות..." (רש"י).

זנין בני ישראל מבטא את האהבה והחיבה של הקב"ה לעם ישראל, ואת חשיבותו של כל אחד ועם ישראל לפניו. בעת הזאת, לאחר המגפה, מצטווים משה ואלעזר הכהן למנות את ישראל להדגיש את אהבת הקב"ה לישראל תמיד, ללא קשר למעשיהם, למרות שחטאו בבעל פעור נשאה והבתו וחיבתו אליהם כמקודם.

שאו את ראש כל עדת בני ישראל מבן עשרים שנה ומעלה לבית אבותם כל יוצא צבא בישראל

עניין זה נלמד בהרחבה בפרשת במדבר.

שאל את הילדים מדוע נפקדו במנין זה יוצאי הצבא דווקא?
ונין בני ישראל עתה נועד למטרה נוספת- להכשיר ולהכין את בני ישראל לכניסה לארץ. כדי
לכבוש את הארץ ישנו צורך בצבא מסודר, ולצורך זה מצטווים משה ואלעזר למנות את יוצאי
צבא, כפי שכותב האברבנאל:

"שציוה ה' למנות את ישראל שמה, כדי להכין אותם לה יכנס לארץ ולכבושה, כדרך
המלכים שימנו חייליהם לבא למלחמה".

ולבד ההתארגנות הצבאית הנדרשת בכניסה לארץ יש צורך גם במנין העם לדעת מי הם הנשארים
לאחר המגפה, לצורך חלוקת הנחלות בארץ לשבטים ולמשפחות.
זאבן עזרא (פס' א) לומד זאת מהפסוקים החותמים את הפרק:
"וידבר ה' אל משה לאמר. לאלה (=שנמנו במנין) תחלק את הארץ בנחלה... לרב תרבה
נחלתו ולמעט תמעט נחלתו איש לפי פקודיו יתן נחלתו".
ס בזה מובעת האהבה הגדולה של הקב"ה לעם ישראל שלמרות החטא, הקב"ה מצווה להכין את
ס: ישראל לכניסה לארץ.

**יודבר משה ואלעזר הכהן אותם בערבות מואב על ירדן ירחו לאמר: מבן עשרים שנה ומעלה
..".**

לאחר שהצטוו משה ואלעזר הכהן למנות את ישראל, הולכים ומודיעים לעם ישראל שהצטוו
לערוך מפקד. בילקוט מעם לועז מסביר את סיבת ציון הודעתם של משה ואלעזר קודם עריכת
זמפקד:

"זה שהודיעו משה ואלעזר לישראל שנצטוו למנותם כדי לבשר בשורה טובה לישראל
שהם קרובים ליכנס לא"י, והראיה שהקב"ה ציוה למנותם מבני כ' ומעלה היינו, אלו
הראויים להילחם משמע שכניסתם קרובה".

תאר לתלמידים את המצב בעם ישראל לאחר המגפה, כאשר עם ישראל שרוי באבל על מתיו
זרבים, ומצטער על המצב שנוצר - הריחוק הרוחני מהקב"ה. יתכן שחששו שכל המשך התהליך
זארוך שעברו במדבר נפגע ואולי עתה תעוכב כניסתם לארץ. ובאים משה ואלעזר ומפיחים רוח
זדשה בעם ומספרים על הציווי שנצטוו למנות את העם- שמלמד על המשך ההכנות לכניסה לארץ
מלא המרץ, מראים הם לעם ישראל שלא סרה חיבת הקב"ה גם במצבים אלו.

מבט

למורה

מעלת ישראל היא שהשכינה שורה עליהם באופן תמידי. אחד התנאים להשראת
שכינה על עם ישראל היא שיהיה מניינם שישים ריבוא (600,000). בלקוטי רב
פנינים הסביר, שלאחר המגיפה שמחו עמי האיזור מתוך מחשבה שהקב"ה עזב
את עמו- ואינם ראויים יותר להשראת השכינה- שהרי פחת מניינם- "והאומות
כשראו המגפה נתנו שמחה בליבם דחשבו דודאי נסתלקה השכינה מישראל,
מחמת שלהשראת השכינה בתוכם צריכים להיות ששים רבוא..."
ולכן ציוה הקב"ה למנות את ישראל- להודיע שחיבתו נשארה, ונשארו הם במנין
הראוי להשראת שכינה.
אנו לא נביא לילדים את הסבר זה על אף שמדגיש את החיבה המיוחדת של
הקב"ה לישראל, מפני שהוא מבוסס על מניינם המיוחד של ישראל, דבר הדורש
הרחבה והעמקה יתירה.

ונין לפי משפחות

בני ראובן, חנוך משפחות החנכי לפלוא משפחת הפלאי... אלה משפחות הראובני

סב את תשומת ליבם של התלמידים לכך שבציווי על המניין אצלנו (פס' ב) לא מוזכר הביטוי: 'לגולגלותם', כפי שמוזכר במניין הראשון בפתחה לחומש.

מנין שבתחילת החומש נמנה כל אחד ואחד מעם ישראל בנפרד, על פי הייחוס המשפחתי והשבטי אלו- "וייתלדו על משפחותם לבית אבותם במספר שמות...לגולגלותם" (במדבר א, יח), המניין שלנו נעשה למשפחות, לבתי אבות.

מנין שבתחילת החומש חנה כל עם ישראל יחד ועדיין לא התחלק לשבטים ולדגלים, וכדי לעמוד ל: המנין היה צורך בספירה פרטנית של כל אחד ואחד וביורר זהותו המשפחתית והשבטית. כפי אמתאר הרמב"ן (על פסוק זה):

"והנה הביאו כל העדה איש שקלו, ואמרו לפני משה והנשיאים, אני פלוני נולדתי לפלוני ממשפחת פלוני שהוא לשבט ראובן וזולתו, ומשה נותן שקלי כל שבט ושבט במקום מיוחד, וידע מספר הפרט והכלל".

מניין בפרשתנו, עם ישראל חונה כבר לפי דגלים וכל שבט עומד לעצמו, כתוצאה מזה, ידוע! איזה שבט משתייכת כל משפחה. ולכן אין צורך לעבור אחד אחד ולשאול לשיוכו המשפחתי השבטי, אלא כל ראש משפחה ימנה את בני משפחתו ויודיע למשה את מספר הנפשות אבמשפחתו, ומשה יצרף את מניין המשפחות וידע את מנין האנשים שבכל שבט.

תאר לתלמידים כיצד מנין זה הביא להתרגשות ושמחה רבה בכל משפחה, כאשר הגיע תורו של זבי המשפחה ללכת למשה ואלעזר ולדווח להם את מניין משפחתו. להרגיש שנמנים כמשפחה עם ישראל.

במניין זה נמנה העם למשפחותיו. בפסוקים מודגשת הקדושה שיש בכל משפחה ומשפחה מישראל והחיבור שיש לה להקב"ה- בתחילת ובסוף שמה של כל משפחה הוספו אותיות משמו של הקב"ה- 'י' ו- 'ה' (לדוגמא- 'לחנוך'- משפחת החנכי. רש"י מסביר זאת: "לפי שהיו האומות מבזים אותם ואומרים: מה אלו מתייחסים על שבטיהם? סבורים הם שלא שלטו המצריים באימותיהם?... לפיכך הטיל הקדוש ברוך הוא שמו עליהם, 'ה' מצד זה ו- 'י' מצד זה, לומר, מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם".

המאמץ של נשות עם ישראל הן לשמור על טהרת המשפחה בתוך ביתן, והן לשמור על עצמן מלהתחתן עם מצריים שאינם מעם ישראל שמרו על הייחודיות והקדושה המיוחדת של עם ישראל- הכשירו את משפחתן לקדושה וחיבור עם הקב"ה- השראת שכינה. עתה נבין את השמחה הגדולה של אבי המשפחה שבא ומשתתף במנין גם משפחתו שומרת על הקדושה והטהרה וראויה להיכלל במנין ישראל- שם ה' נקרא עליה.

מבט

למורה

זשתתפות הנשיאים

שאל את הילדים איזה דמויות שמוזכרות כשותפות במנין שבתחילת החומש לא נזכרו במנין זבפרשתנו?

זנשיאים הנזכרים בפירוט כשותפים פעילים במנין שבפרשת במדבר, לא נזכרים בפרשתנו כלל. מנין בתחילת החומש הנטל על משה היה גדול- היה צורך לעבור כל אחד ואחד מישראל ולזהות את שמו משפחתו ושבתו. אולם במנין שבפרשתנו ראשי המשפחות הם שהתעסקו במנין הפרטני על משה היה רק לדעת איזה משפחה שייכת לכל שבט- ולחבר את תוצאות המנין, ולכן לא זשתתפו הנשיאים במנין.

מבט למורה

הזכרנו את דעת הרמב"ן שהנשיאים לא השתתפו במנין זה של בני ישראל. הרש"ר הירש (כו, ד) כותב שגם במנין זה היו הנשיאים שותפים פעילים. אנו נביא לתלמידים את הסברו של הרמב"ן המסתדר יותר עם פשטי- המקראות.

'הוא דתן ואבירם קריאי העדה אשר הצו על משה ועל אהרן בעדת קרח בהצתם על ה'...'
מדוע הזכירה התורה את חטא קרח דתן ואבירם בתוך מנין בני ישראל?
וסביר הרמב"ן (כו, ט):

"...או כדברי רבותינו, לרמוז שאבדו חלקם מן הארץ, אף על פי שהיו מיוצאי מצרים וראויים לנחלה".

זתנהלות עם ישראל במדבר- בדרך היא על פי הדרכות והנחיות אלוקות, אותה הנהגה היא גם זבסיס לחיי העם בארץ- המקום הטבעי להתפתחות האומה והוצאת כוחותיה אל הפועל. ועל כן זי שיוצא נגד הסדר האלוקי בעם ישראל ומתוך כך נגד קדושת הכהונה וההנהגה, אין לו מקום נחלה בארץ.

'ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת קרח במות העדה, באכול האש את חמישים ומאתיים זיש ויהיו לנס'

שאל את הילדים: מה פירוש המילה 'נס'?
סביר שהמילה 'נס' בהקשר של הפס' שלנו היא- סימן, זיכרון. מיתת קרח ועדתו בעקבות ערעורם זל ההנהגה ועל הכהונה בעם ישראל, מזהירה את עם ישראל לבל יחלקו על ההנהגה ועל הכהונה. כניסה לארץ שבה ומודגשת בחירת הקב"ה בכהונה וחומרת הערעור עליה.
פי שכותב רש"י:
"ויהיו לנס - לאות ולזכרון "למען אשר לא יקרבו איש זר" (על פי במדבר יז, ה) לחלוק עוד על הכהונה".

מבט למורה

הסברנו את המילה והקשרה בפסוק לפי רש"י. הנצי"ב בהעמק דבר מסביר שהמילה נס פירושה הגדלה - "שהיו גבוהים במעלה שזכו לשם טוב במה שצויה הקב"ה לעשות מן המחנות ציפוי למזבח". וזאת לאור דבריו בפרשת קרח: "יש להבין 2500 איש היו באמת גדולי ישראל בכל פרט גם ביראת ה'. והיה מניעת הכהונה שהוא גורם דבקות ואהבת ה' כאשר בוער בקרבם... להתקדש ולהשיג מעלה זו ע"י עבודה. וגם המה ידעו אשר דבר ה' אמת בפי שמה. ואין להרהר אחריו חס וחלילה. רק.. מסרו עצמם למסירת נפש ולמות על אהבת ה' ". אנו נביא לתלמידים את פירוש רש"י משום שהוא נקודתי וברור ואיננו צריכים לשוב ולהיכנס עברו להסבר מעשה קרח.

הערה[1u]: האם לציין שמכאן אלו הערות נקודתיות על סדר המנין?

יבני קרח לא מתו

ני קרח הלכו בתחילה אחרי אביהם, וככלל בני משפחת קרח היו אמורים להיענש כפי שכותב ישיי (פסי יא):

"הם היו בעצה תחלה. ובשעת המחלוקת הרהרו תשובה בלבם, לפיכך נתבצר להם מקום גבוה בגיהנם וישבו שם."

תאר לילדים את הקושי שעמד בפני בני קרח- מהעבר האחד נמצא אביהם שמתריס ויוצא מול זשה רבנו, ומהעבר השני נמצא רבם- משה רבנו שידעו את גדלותו, וידעו שכל מה שעשה עשה על יי ה'. כפי שכותב הרא"ש (פסי יא):

"שהיו תלמידי של מרע"ה ולא רצו להיות עם אביהם במחלוקת, כי הם ידעו כי מרע"ה לא היה עושה דבר כי אם על פי ה'".

זכות אותו הרהור תשובה לא רק שנצלו בני קרח מעונשו של אביהם, אלא גם זכו לכך צאצאיהם יהיו משוררים בבית המקדש-

"והעד (=הראיה לכך שלא מתו) שמואל² ובניו ובני בניו שהם המשוררים והם הנקראים הקרחים 'לבני קרח מזמורי' (תהלים מט)"(אבן עזרא פסי יא).

בני יהודה ער ואונן וימות ער ואונן בארץ כנען

זיתת בני יהודה הוזכרה כאן כדי להסביר מדוע לא נחלו חלק בארץ- משום שלא השאירו זרע זחריהם-לא היתה המשכיות למשפחתם.

זבט למורה- הסברנו את ציון מיתת בני יהודה על פי פשט הפסוקים. אור החיים מסביר

יצלפחד בן חפר לא היו לו בנים כי אם בנות, ושם בנות צלפחד מחלה ונעה, חגלה מלכה ותרצה
שאל את הילדים מה מיוחד באיזכור בנות צלפחד במנין?

מנין נמנים גברים בני עשרים ומעלה, ולא נמנו בו בנשים, אולם בנות צלפחד זכו בו לאזכור. זאת גלל אהבתן הגדולה לארץ, ורצונן העז לנחול בה נחלה. התורה (כו, א) מדגישה זאת בייחסה את

נות צלפחד- "למשפחות מנשה בן יוסף". חז"ל (ספרי פנחס, קלג) הסבירו את הדגשה זו:

"כשם שחיבב יוסף את ארץ ישראל [שלא רצה להיקבר במצרים, וביקש (בראשית נ, כה)- "והעליתם את עצמותי מזה אתכם"], כך יוצאי חלציו חיבבו את ארץ ישראל".

נוסף, המנין הוא הכנה לחלוקת הארץ- כמו שנאמר אחר המנין- "לאלה תחלק הארץ בנחלה" פסי נג), ולכן הוזכרו בו כל הזוכים בנחלה בארץ, ובתוכם בנות צלפחד.

אותה דרך מסביר הרמב"ן את אזכורה של אשה נוספת במנין זה- "ושם בת אשר שרח" (פסי מו):

"כי היתה בת יורשת כי בנים זכרים היו לו, אבל היתה בת אשתו- יורשת נחלה, ולכן הזכירה הכתוב בכאן כאשר הזכיר בנות צלפחד, ותכנס בכלל 'לאלה תחלק הארץ'".

שמואל היה מבני בניו של קרח- רש"י במדבר (טז, ז).

הערה[2u]: אולי יש מקום להביא כאן גם את פירוש המילים המסביר את המילה נס כפשוטה במשמעות הכי נפוצה ומוכרת של המילה- נס שהתרחש. אכן להסברו פחות מובן ההקשר כאן ולכן אולי יש מקום להתעלם ממנו.

הערה[3u]: אולי יש מקום להביא את המדרש שמתאר את ההתלבטות שלהם בצורה ציורית יותר- (מדרש ילמדנו מופיע באוצר המדרשים): "ומה זכות היה בידן של בני קרח שינצלו? משום שבשעה שהיו יושבים אצל קרח אביהם, רואים את משה וכובשין את פניהם בקרקע. אמרו: אם נעמוד מפני משה רבנו נוהגין בזיון באבינו, וכבר נצטוונו על כיבוד אב ואם. ואם לא נעמוד הרי כתיב (כתוב): 'מפני שיבה תקום'. מוטב שנעמוד מפני משה רבנו אף על פי שאנו נוהגים בזיון באבינו, באותה שעה הרחישו (ביקשו) בליבם והרהרו בתשובה".

הערה[4u]: אור החיים לא כותב זאת מפורש הוא דורש את פסוקים אלו על מה שיקרה לעם ישראל ולא עוסק מפורש בשאלה מדוע ער ואונן לא נחלו בארץ. בנוסף- זוהי הכנסות להוד"ל- לעשות זאת בכל זאת במבט למורה?

הערה[5u]: האם לציין שבח"ל מפורש שלא כדברי הרמב"ן, וכן מפורש בחזקוני שלא נטלה חלק בארץ ולכן הוזכרה באחרונה: (מדרש אגדה במדבר פרשת פינחס פרק כו סימן מו): "וחשב לשרח כי [לא] לקחה חלק בארץ אלא בנות צלפחד בלבד, שלא הניח אביהם בן זכר, ולמה הקדים בירידתן שרח לחבר ומלכיאל (בראשית מו יז), וכאן (פסוק מה) הקדים לחבר ומלכיאל לשרח, לפי שבני בריעה נטלו חלק בארץ כאשר עשו דודיהן, לכן חשבם עמהם, אבל שרח לא נטלה חלק בארץ, על כן חשבה בסוף, אבל בירידתן למצרים חשבה תחלה, לפי ששרח גדולה היתה על שנים על חבר ומלכיאל, לכן חשבה תחלה".

זופן חלוקת הארץ

וידבר ה' אל משה לאמר לאלה תחלק הארץ בנחלה.. לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעט נחלתו
זיש לפי פקודיו יתן נחלתו. אך בגורל יחלק את הארץ לשמות מטות אבותם ינחלו.
א' כל השבטים היו שוים בגודלם, יש שבטים שמניינם רב ויש שמניינם מועט. כל שבט קיבל את זלקו בארץ בהתאם לגודלו וצרכיו כמודגש בפסוק- "לרב תרבה נחלתו".
זולם, חלוקה זו נעשתה על פי ה'- אלעזר הכהן שאל באורים ותומים והוטל גורל ועל פיו קיבל כל זבט את החלק המתאים לו- "אך בגורל יחלק את הארץ".
פי שכותב הספורנו :

"אך בגורל- אף על פי שעשו חלקים גדולים וקטנים כפי צורך השבטים וכמותם, לא נתנו לכל שבט חלקו אלא על פי הגורל, ובזה האופן קיבל כל שבט חלקו על פי ה' ".

גמרא (בבא בתרא קכב, א) מובא תיאור מעמד חלוקת הארץ לשבטים :

"אלעזר מלובש אורים ותומים ויהושע וכל ישראל עומדים לפניו. וקלפי של שבטים וקלפי של תחומין מונחין לפניו. והיה מכוין ברוח הקדש ואומר : 'זבולון עולה, תחום עכו עולה עמו'. טרף בקלפי של שבטים ועלה בידו זבולון, טרף בקלפי של תחומין ועלה בידו תחום עכו. וחוזר ומכוון ברוח הקדש ואומר : 'נפתלי עולה ותחום גינוסר עולה עמו'. טרף בקלפי של שבטים ועלה בידו נפתלי, טרף בקלפי של תחומין ועלה בידו תחום גינוסר, וכן כל שבט ושבט".

תאר לילדים את ההתרגשות הגדולה של בני כל שבט ושבט בשעה שהוקרא שם שבטם והנחלה!
א' זכו בארץ הקדושה, על ידי אלעזר הכהן הלבוש בבגדיו המיוחדים עם האורים והתומים, מעמד יהושע וכל ישראל.

מבט

למורה

הסברנו את הפסוקים על פי הספורנו, וכן מסביר גם רש"י. הסברם מבוסס על מדרש חז"ל – הספרי (פנחס, קלב) : לפי פקודיו, מגיד שלא נתחלקה הארץ אלא לכל שבט ושבט לפי מה שהוא".

אולם, מהגמרא (בבא בתרא קכב, א) נראה שהארץ נחלקה לשנים- עשר חלקים שוים וכל שבט נטל חלק שוה. כן הסביר גם הרמב"ן. ואת הפסוק "לרב תרבה נחלתו" הסביר בחלוקת הנחלה למשפחות בתוך השבט.

אנו נסביר לילדים את הפס' כפירוש הספורנו ורש"י הנוחים יותר בפשט הפסוקים.

הערה[6u]: האם באמת לא להביא את הסבר הרמב"ן- הסברו הוא פשט הגמ' בב"ב ונדחקו מאוד ליישב את שיטת רש"י עם הגמרא. לא כתבתי את ההסבר בפנים כדי לא להלאות ולסבך.

פרק כח' - פרשיית הקורבנות

ורשתנו עוברת לעסוק בעבודת הקורבנות. והשאלה המתבקשת- מהו הקשר בין פרשיה זו לקודמתה?
וומר הרש"הירשבמדברפרקכפסוקא:
בפרקהקודםנענה' לבקשתמשהשעדתה' לאתישארבלאמנהיגאחרימותוהקרבשלמשה.
ותומנהיגיבורלפניהעםויהלולמופתבחייהפרטייהוהציבוריים,
בהשפעתיוכונןאתחייחידההציבורשלעםויקיימותבמסלולשנקבעעלפיה'.
וולםהיצורלדאוגלכרשייעודזהלהעםשלמנהיגיולאיסורמליבםלעולם,
ולאיזכרותמידאתתפקידוהנציחשלישראלואתיחסיאלה'
לשםכרצונוכאןעלקרבנותהציבורהתמידיםהמוספים.
לליבטואתהיחסימהאלהואתהכוננותהמתאימותלהבשפההרבתהמשמעותשלמעשיהקרבנות,
כאמצעותהמעשיםהאלהיביאואותלתודעתהאומה. נמצאשקרבנותאלההשלמהלמינוישליהושע,
שהריאףהדואגימהמשךהקיוםשלמפעלה'
פ'כרפרשתהקרבנותהיאהמשךלפרשתמינויהושע. אפשרלומר: מפעלושלה'
זיהעדהמופקדידימשה; לפנימותוהואמסרולידיההושעולידיקרבנותהציבור".
לעורך- לא ראיתי צורך להסביר דבריו הברורים, אך אם נראה לך ש...

זהותו של קורבן התמיד

קורבן התמיד כשמו כן הוא קרב תמיד בכל יום- חול וקודש, בכל מצב רוחני של העם- הן בטהרה והן
טמאה. קביעות זו נובעת מחשיבותו של הקורבן ומנחיצותו היום יומית. אפשר להמחיש זאת לתלמידים
נתינת דוגמאות לדברים שאי אפשר לוותר עליהם בשום אופן- כגון שאי אפשר לוותר על לנשום.
קורבן התמיד הוא קורבן ציבור הבא מכספי מחצית השקל שהציבור נותן.
ותוקף חשיבותו והיותו של כל הציבור, הוא קודם לכל הקורבנות, והוא הפותח את עבודת המשכן מידי
ום, וגם חותם את עבודת המשכן בערב . כפי שלומדים חז"ל מהפס'
זיקראפרקופסוקה"וערעליהעלההקטירעליהחלביהשלמים". ואומרים חז"ל
מסכתפסחיםדףנחעמודב
תנורבן: מניןשלאיהאדברקודםלתמידשלשחר - תלמודלומרוערעליהעלה...עולהראשונה.
מניןשאידברקראחרתמידשלביןהערבים - תלמודלומרוערעליהחלביהשלמים".
יןקורבנותהתמידשלשחרוביןהערבייםהקריבואתקורבנותהיחיד- נדרים, נדבותוחובות,
אתקורבנותהציבורהאלקבעים- כגוןמוספיהמועדיםוכו'...

ש לכך משמעות שכל קורבנות היחיד "מוקפים" מקורבנות התמיד הציבוריים. משום שכל קורבן
יחיד, כלומר כל יכולת ההתקרבות של היחיד לה³ נובעת מהשייכות שלו לציבור עמ"⁴. ומתוך כך
וובנים ביתר עוז דברי המהרי"לדסקין בפירושו על התורה: "דאלו הקורבנות ציבור דהיינו התמידין,

נור אריה במדבר כח טו.

רש"הירשויקראפרקו

עוללתמידשלציבורמבטאתמשמעותושלכיוסבישראל: ישלעותתמידאלמרוםהאידיאלשהלתורה -
כלהכוחותהכשרונותהמצוייםבאומה; בדרךזויעשהנחתרוחלה', ושכינהתשרהבתתונים;
במסגרתמילוייעודההתמצאשמחתהקודששלכליחידבישראלאתמשמעותההלאומית
ידושהמעשיםהאומה - " עולהראשונה" - היאהבסיסהתכליתשלהכל; " והקטירעליהחלביהשלמים":
היתבטלו " השאיפותהמטרותהאפשר" שלכליחיד. קידושהאומה - עלכלהיחידיםהחייםהשואפיםבקרבה -
זאתפקידישראללפניה; הואהבאלידיביטויבתמידשלשחרושלערב - עלכלשארקרבנותשביניהם".

ים באים כדי להתרצות הקורבנות של כל היום, גם של יחידים שיקריבו, ועל זה בא התמיד של שחר די להתרצות הקורבנות שיקובל ברצון, והתמיד של בין הערבים נותן שבח שנתקבלו ברצון" כלומר נמיד של שחר פועלשיקובלו לרצון קורבנות היחיד שלאחריו, וקורבן התמיד של בין הערביים בא הודאה לה' שקורבנות היחיד שהוקרבו במשך היום קובלו לרצון.

זשיבות קורבן התמיד - לרב עמוס יש לי התלבטות איזה נוסח טוב יותר בין שתי האפשרויות הבאות:

- א. אנו מכירים את דברי ר"ע האומר "ואהבת לרעך כמוך- זה כלל גדול בתורה"- שאהבת הזולת היא משורשי ויסודות התורה. אך יש עוד כלל גדול בתורה שפחות מוכר- המהר"ל מביא בנתיב אהבת הריע פ"א⁵ את דברי רבי שמעון בן פזי האומר: "את הכבש האחד תעשה בבקר הוא כלל גדול בתורה". כלומר קורבן תמיד מביע מגמה מרכזית בתורה.
- ב. מובא במדרש המופיע בהקדמת עין יעקב: "בןזומאומרמצינופסוקכולל [כלומר מביע מגמה מרכזית של התורה], והוא: שמע ישראל אלקינו' אחד. בןנסאומרמצינופסוקלליותר, והוא: ואהבתלרעךכמוך. ר' שמעוןבןפזיאומרמצינופסוקלליותר, והוא: אתהכבשהאחדתעשהבבוקר. עמדר"פעלרגליוואמרלהכבכפזי". כלומר רבי שמעון בן פזי סובר שמקורבן התמיד אפשר לעמוד יותר על המגמה המרכזית של התורה.

יצורך בכתיבת פרשיה זאת שוב

פרשת תצוה מופיע הציווי על קורבן התמיד. שמותפרקכט

(לח) וְהָאֵשֶׁתֵּעֲשֶׂהעֵלֶהמִזְבֵּחַכִּבְשִׁיםבְּנֵישְׁנַיִםלְיוֹםתָּמִיד:(לט)
והכבשהאחדתעשהבבוקראתהכבשהשניתעשהביןהערבים: ... (מה)
שכנתיבתוךבניישראלוהייתלהםלאלקים:(מו)

ידעוכיאניה'אלקיהםאשרהוצאתםמארץמצריםלשכניבתוכםאניה'אלקיהם:".

פרקנו חוזרת התורה ומצווה על קורבן התמיד. מדוע?

ש"יבפסוקד'מסביר- "אףעלפישכברנאמרברשתואתהתצוה...היאהיתההזרהלהלימהמלואים, כאנצוהלדורות".

הציווי לדורות נאמר דווקא כאן מפני:

שהשמצוההזלמששהשיצוהאתבניישראלהקרבנותשהסחייבםלעשות, כיהואלאיכנסלארץעמהם".
אבןעזראבמדברפרקכזפס' כא'].

לומר בפרקים אלו משה מתכוון לפרידה מעמ"י הממששת ובאה, כפישתוארבפרקהקודםבפס' יב'

-ג':**"וַיֹּאמְרָה' אֱלֹמֶשֶׁהעֵלֶהאֶלְהָרֶעֱבָרִיםהַזֶּה...וַנִּסְפֹּתְאֶלְעַמְיָךְ".** ומכיוון שמשא לא יכנס לארץ,

ממילא לא יוכל לצוות אותם בא"י, לכן הוא מודיע להם על מצוות שיתחייבו בא"י כדברי

מב'במדברפרקכפסוקב'וטעםצואתבניישראלואמרתאליהםאתקרבנילחמי -

י:אחרישמרלאלהתחלקהארץ [פרק כו פס' ג'- נה'] , צוהלהשליםתורתהקרבנותשיעשוקבארץ.

מקור מדרש זה לא מצאתי- ראיתי שגם בהקדמת עין יעקב מובא מדרש זה: " בןזומאומרמצינופסוקכולל, והוא: שמע ישראל אלקינו' אחד. בןנסאומרמצינופסוקלליותר, והוא: ואהבתלרעךכמוך. ר' שמעוןבןפזיאומרמצינופסוקלליותר, והוא: אתהכבשהאחדתעשהבבוקר. עמדר"פעלרגליוואמרלהכבכפזימשוםשנאמרכלאשראנימראהאתךבהרגול וקנתעשו".

במדבר לאהקריבוהמוספים ... וכן לאנתחייבונכססבמדבר ... ועכשיוחייבבאיהארץלעשותשםהכל, תמידיונהמוספיונמנחתמונסכיהם".

ס' א' - ה': קורבן התמיד

(ב) צוֹאתְבְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְאֵלֹהֵם אֶת־קֹרְבַנֵי־לַחֲמֵי־אִשִּׁי רֵיחַ־חַיִּיתָ שְׂמֵרוּלְהַקְרִיבֵי־בְמוֹעֲדוֹ.
צו את בני ישראל לקורבן התמיד הוא קורבן ציבור הבא מכספי מחצית השקל שהציבור נותן. וגם במקרה אדם רוצה להביא את תמורת קורבן התמיד בעבור כלל ישראל, אין הוא יכול כדברי ספריזוטאפרקכפסוקב- "משלצבורהתמידיןבאין. אינבאין: לאמשליחידין, ולא משל גרים...".

קֹרְבַנֵי־לַחֲמֵי־אִשִּׁי אומר הנצי"ב בהעמק דבר- שלמילה לחם יש משמעות של חיבור, מלשון הלחמה, מלחים שני נסרים [ויקרא רבה פ"ג] שאין לך מדבק השכינה באנשי ישראל יותר מן הקורבנות. כמו כן מילה לחם ישנה משמעות נוספת של פרנסה- ע"י הקורבן נמשך שפע של מזון לאנשי ישראל. וכן אמרו וז"ל "למה נקרא שמו מזבח- שהוא מזין". ע"פ דברי הנצי"ב הללו משמעות "אש" זה לא האש שלי בלשון בים, אלא אש= אנשי= האנשים שלי. כלומר ע"י קורבן התמיד יש לחם- פרנסה לאנשי.

לְאִשִּׁי- מופיע במדרש ויקרא רבה פרשתאמורפרשהכז; " (במדברכח) ואתבניישראלואמתאלהםאתקרבנילחמיאשמיאשמיאמרלהםהקדושברוךהואאםהבאתםברצונם ובההואקרבניואםבאונסהריהואלאשיואינולשם". במדרש זה מצוי דימוי קשה ביחס לקורבן שאינו נוקרב בכוונה- שדומה הוא כמשליך בשר לאש.

ש:אדם עושה דבר מסוים באופן תמידי, הוא מצוי תחתהסתברות גבוהה של שחיקה וקיום הדבר מצוות אנשים מלומדה. ולקעמ"י צריך להשתדל מאוד שקורבן התמיד הנעשה באופן תמידי, פעמיים יום, יהיה מתוך כוונה לה'. ואם לא כן יחשב הקורבן, כאילו זרק סתם בשר לאש. זו יבתהדברשהתורהכותבתדימויקשהזה.

תְּשַׂמְרוּלְהַקְרִיבֵי־בְמוֹעֲדוֹ. מה כוונת השימור הנ"ל? אומר רש"י "מסכתסוטהדףחעמודא ומצוהעלהאדםשיעמודישמורעלקרבנונפקאל[=למדנו זאת מ]...מתשמרולהקריבליבמועדו במדברכח)". ומתוך כך אומרתהמשנהבמסכתתעניתפרקד'משנה ב'- "לפישנאמר (במדברכ"ח) ואתבניישראלואמתאלהםאתקרבנילחמיוכיהיאקרבנושלאדםקרבוהואינועומדעלגביותהתקינונביאי זהראשוניעשריםארבעעשרותעלכלמשמרומשמרההמעמדבירושלםשלכהניסלליוסשלישראלים - כלומר על כל קורבן ציבור יש את שליחי הציבור העומדים על הקורבן כנציגי הציבור, מחמת שאין ל. עמ"י יכול לעמוד על הקורבן.

אמירה זאת כוללת בדיקה שיהיה ראוי להקרבה כדברי החזקוניכח ב תשמרולהקריבלימהשמירההאמורהגביפסחבקוראףשמירההאמורהכאןבקור". כלומר צריך לבקרו שמה נפל בו.

לְהַקְרִיבֵי- המילה "לי" מעידה על גודל החיוב של ה' לקורבן התמיד. כפי שמופיע משנתרביאליעזרפרשהד: "ר' ישמעאלאומר, שלשעשרהדבריםחיבבןהקדושברוךהואוקראןלי... הקרבנות...הקרבנותמניין, שנאמר-תשמרולהקריבלי".

בְּמוֹעֲדוֹ-יש להקריב את קורבן התמיד, תמיד- אפילו בשבת, אפילו בטומאה ואפילו בזמן שטרודים מלחמה כדברי החזקוניבמדברפרקכח ב

להקריבלבמועדואףבשבתאףבטומאהאםלאמצאטהורלאיניחההקרבנותואפילו בשעתמלחמהוכןמצינובי זושעשהוכיחהמלאךעלשבתלוהתמידכשצרועליריחו".

(ג) וְאִמְרַתְּ לָהֶם זֶה הָאֱשֶׁת הַקְּרִיבָה לְכַבְּשֵׁי שְׁנֵי שָׁנָה תְּמִימִים שְׁנֵי לַיִם עַל הַתְּמִיד."

'זֶה הָאֱשֶׁת הַקְּרִיבָה'--- מדויק הדעת סופרים כאן "לא נאמר 'זה הקורבן לה', אלא " **זֶה הָאֱשֶׁת** " : זה השם העיקרי של הקורבן הנשרף על אש המזבח, המכלה את החלק החומרי והופכת את הקורבן לריח". מפרט זאת יותר הדעתסופריםבמדברפט "וג--

עלידיהאשנשרףכלהחלקהחומרישלהקורבוןשארממנואךהחלקהרוחני, שהואהריח...מעשההאםעושיםאותו, מתוךכוונהמתאימההואנחתרוחלה' אמצעייתעלותותהתקרבותלאדםהמקריב".

זילקוטשמעוניבפרשתפינחסרמזתשעומסביר מדוע קורבן התמיד הוא כבש בן שנה, ואלו דבריו: בועזאיאומר: כבשיםבנישנהשמכבסיןעונותיהןשלישראלועושינאותןכתיבונקביומו".
וזרת התורה ומדגישה **"אֲשֶׁת הַקְּרִיבָה"** ומסביר רבינו בחיי-- "לצורך", שלאיפגל"כלומר שלא יעשה שלא לשם שמים.

בפרד

קורא פס' ג' עלול לחשוב שאת שני הכבשים מקריבים יחד בו זמנית. בא פס' ד' ואומר:

'אֶת הַכֶּבֶשׂ אַחַד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בַיּוֹמֵי הָעֶרְבִים:"

וניסוח הפס' הנ"ל למדו חז"ל

מסכתגילהדףכחעמודא: "שאלרביעקיבאאתרבינחוניאהגדול...אםנאמרכבשלמהנאמראחד? ..אמרליה: אחד - מיוחדשבעדור".

'אֶת הַכֶּבֶשׂ אַחַד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר' הכהן עומד על אחד הגגות הגבוהים בבית המקדש, ומביט לכוון מזרח 'ראות האם השחר הפציע. מיד כשראה פס לבן על פני כל האופק המזרחי מצפון לדרום, צעק לעבר זעומדים למטה: 'האיר פני כל המזרח'. הממונה שואל אותו: 'עד חברון?' והוא משיב: 'הן'. ואז זדרזיםהכהנים להקריב התמיד, לאחר שעשו את כל ההכנות קודם משהאיר השחר.

' (ו) עַל תְּמִידָה עֲשֵׂה בְּהֶרְסֵי לַיְלֵי חַיִּי חַחֲאֲשֶׁלָּה."

זחזקוניאומר

עלתתמידהעשיהבהרסינימאחרשהקרבנותהבסיניכדכתיבוישלהתנערביישראלויעלועולותאינני זצהשתבטללעולם". כלומר רצה הקב"ה שהעולות שהקריבו נערי בני ישראל [הלויים] יהיו תמידיים. לומר- עולת תמיד. אמנם עמ"י הם אלו המביאים את הקורבן, אך ירידת האש האוכלת את הקורבן היא מלמעלה. וע"כ שאנו מביאים את קורבן התמיד, אנו גורמים להמשיך את הורדת האש מן שמים שירדה על הר סיני, וממשיכה ויורדת על גבי המזבח. כדברי השפתאמת [תר"ן] מדברפרשתפינחס:

בפסוקלחמילאשיריחניחוחיתשמרו. כיבקבלתהתורהדכתיב: " ועלהארץהראקאתאשו",
ההאשנשארבבני". וזההאששירדעלהמזבחמןהשמים, ובזכותהקרבנותנתקייסזההאשבבני".
כשבתותמועדישישנשמהיתירהצריכיןקורבןמוסףלקייסותוספותהתלהבותהמתגלהבהם".

' (ז) וְנִסְכּוֹרְבֵי עֵת הַיּוֹם לְכַבְּשֵׁי אַחַד בֶּקֶר וְשֶׁסֶרְנֶסְרֶסְרָה."

עת ניסוך היין- כלומר שפרכת היין בספל העומד ע"ג המזבח, היו הלויים עומדים על מדרגות ה'דוכן', שרים ומנגנים את שיר של יום. שירתם היתה נשמעת עד יריחו [תמיד פ"ג מ"ח].

מנחה והניסוך הבאים עם התמיד

'(ה) ועשירית האִיפה לסלת מנחה בלילה וְשֵׁמֶן כִּתְיָרָב יַעֲתֶהּ יוֹם יוֹם'.

וְעֵשֶׂר יִתֵּהּ אִיפָה - עשירית ממידת הנפח הקרויה "אִיפָה" שהיא זהה לנפח של 25 ליטר. ולת- קמח חיטה עבה⁶ ומשובח. הסלת בלולה בכמות של רביעית הין שמן. "היין" - 4.15 ליטר.

'(ז) וְנִסְכּוֹ רִבְעֵתְהָ יוֹם לְכֶבֶד הָאֶחָד בְּקֶדֶשׁ הַסֶּהֱרָן וְנִסְכּוֹ שְׂכָרָה'.

סך משמעו- נוזל הנשפך ע"ג הקורבן. ובקרבן שלנו הנזל הוא יין [רש"י]. ועם הכפילות: "תִּסְדֹּקְךָ". לרמוז על שני סוגי ניסוכים שיש- המים והיין כדברי הגמרא בתענית [ג]: הסדן שדכרלה⁷. מכאן לשני ניסוכין, אחד ניסוך המיסבג, ואחד ניסוך היין בכליום⁸.

ניווי לבי"ד

(ב) צוֹאֲתַבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמְרַתְאֵלֵהֶם...

אִמְרַתְאֵלֵהֶם זֶה הָאֵשׁ הַשֶּׁהִיבָה לְבָבְךָ וְאִמְרַתְאֵלֵהֶם... וְאִמְרַתְאֵלֵהֶם.

ש"ימסביר את מטרת הכפילות: "וְאִמְרַתְאֵלֵהֶם... וְאִמְרַתְאֵלֵהֶם". בפס' ב' נצטוו ישראל על כך, ובפס' ג' צטוו ב"ד להשיג על עמ"י שיביאו את קורבנות התמיד באופן קבוע למרות חסרון הכיס הגדול המצוי כן. כדברי רש"י "ואמרת להם - אזהרה לבית דין".

קורבן התמיד מביעים עמ"י אמירת תודה לה'

זאברבנאלבפרקנו מסביר את תכלית קורבנות התמיד. ואלו דבריו:

מה היה הרומז בקרבן התמיד והזמנחתו... החסדים שקבלו ישראל מהאלוקית' שלקח אותם לזלעם היו שני ראשונים וכוללים שמהם נמשכו הטובות: האחד מהם הוא קודם במעלה הוא ותורתו רבוקה שלמות הנפשיי.

זואהיה הקודם בזמן הוא יציאת מצרים שאז קנו שלמות גופנית להיותם בני חורין.

צוהית' שבבית מקדש וכליוסוים, עמו ... יודולה'

זודועשה הבשנה בירייה מה שהושפנו זה יקריבו ועל מזבח חוב'

בשימאת הכבש אחד יעשבו בקרנגדמתן תורה שהיה בבקרשנא' ויהיבוסהג'

היותה בקרויה יקולות וברקיסוגמר.

אתהכבשה שנייעשובין הערביסכנגדיציאת מצרים והפסח שאכלו שמהשנ'

שחטואותו לזלעם הלקדנת בני ישראל בין הערביסכילקחאותם לשונות עצמם שזכרה התורה בספוריהמה.

פרשיה המקבילה בספר שמות כט מברר האברבנל את החשיבות של מידת הכרת הטוב:

לפי שהטובה החשובה שבמדות האדם היא היותו גומל טובה לאלוהיו.

הרעה שבמדותיה היא היותו כפוי טובה". ומוסיף שם האברבנל שישנה גם תועלת מרובה לאדם שמכיר

פירושה משנה לרמב"ם מסכת אבות פרקה- "...בנפה, אשר תוציא העפר והאבק מנקביה, ותשאר בה הסולת. ונפתה הסולת דוקא, לפי שיצא ממנה הדק אשר לא יצטרך לו, וישאר בה גס".

וובה למי שהטיב

ו'כיכאשרישיבהאדםגמולמןטובהשקבלהנההואמוסיףברצוןהנותןובכחולתתולהוסיףלועודשפעשבער
:ןורבטוב. אמנםכשינעממהשיבהגמולהראויהואמתישאתכוומבטלרצונבהטבה".
כדרך זו מבאר האברבנל [בפרקנו] את הצורך בהבאת מנחה של עשירית האיפה כתודה על המן.
אלו דבריו:

ולפישלאחרציאתמצריםוקבלתהתורהניתןלהסאתהמןעומרגלוגלולתהעומרעשיריתהאיהוהואלכנצוה
אגםעלזהיביאומנחתתודהעשיריתהאיהוהואעומראחדלזכרוןהמןשהיהבההשיעורעצמוכלאח
מישראלכיתנולפניויתברך".

על אותה הדרך ממשיך האברבנל ומבאר את הצורך במנחה בלולה בשמן. ואלו דבריו:
ולפישביציאתמצריםנתןלהםהקדושברוךהואהעושרוהכבודוכתרהמעלהוהרבהשמחתםוששוןלבםלכנצו
שיעשעלזכרוןזהמנחתםבלולהבשמןכיטובשםשמןטובוייכנסכוסהיינמשמחלבבאנוש".

זרשה שבה מרוכזים כל קורבנות הציבור

זרמב"םבהלכותמעשההקרבנותפרקאהלכהה, מונה את קורבנות הציבור:

קרבנותהצבורהשניתמידיןשלכליום,

מוסיפישבתותוראשיחדשימוהמועדותושעירחטאתשליוםהכפורים...". כל קורבנות אלו מצויים בפרשתנו.
ש להבין שלקורבן ציבור יש מעמד אחר מקורבן יחיד.

קורבנות של בהמות ביתיות

ש לשים לב שכל הבהמות שנצטוונו להקריב הן בהמות ביתיות, שאין טורח בהבאתם כקורבן.

דברי הילקוטשמעוניתורההפרשתפנחסרמזתשעו-

אמררביידן בררביסיומאמרהקדושברוךהואלישראל:בני, עשרבהמותטהורותמסרתילך-שלשברשותך
=חיות בית],ושבעאיןברשותך [=חיות בר], אלוהנברשותךשורשהכשביםושהעזים,
אלושאיןברשותךאילווצביוחמורואקוודישוןתאוזמר.שמההטרחתיעליךשתהאמחזרבהריםובגבעותכדי
אתביאלפניקרבןמאלושאיןברשותך, והלאאלאמרתילךאלאמאלושברשותךומןהגדלעלאבוסך".

הקדמה לפרשיית קורבנות המוספים

רשיית המועדות מופיעה חמש פעמים בתורה [סימן- בשמות הפרשיות התפא"ר]. הפעם מופיעה

רשיית המועדות בהקשר של קורבנות המוספים המוקרבים ע"י הציבור. כפי שהזכרנו למעלה את

ברי הרמב"ן והאומר: "כיבמדברלאהקריבוהמוספים ... וכןלאנתחייבובנסכיםבמדבר ...

עכשיוחייבבאיהארץלעשותשםהכל, התמידיוהמוספיומנחתםונסכיהם".

קורבן מוסף של שבת פס' ט-י

ראשון הוא למקראי קודש".

ותורה פותחת כהרגלה בפרשיות המועדות⁷, במועד החמור ביותר- השבת⁸, כלשון התפילה "וקדשתו מכל זמנים". התורה מקדימה את השבת על מנת ללמד על מעלתה "תחילה למקראי קודש". השבת היא קבועה קיימת בכל שבוע, ואין צורך בבי"ד שיקדשו אותה, כמו שבי"ד מקדשים את המועדים.

(ט) וְבַיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כִבְשֵׁי בָנִים שְׁנֵי עֶשְׂרִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוֹלֵה בַשֶּׁמֶן וְנֹסֶךְ:"

קדושת השבת ולכבודה אנו מוצאים ביטוי בפס' הבאים. החזקוני מבחין

ש"בכלהקרבנותכתביבביההקרהאועשה" מה שאין כן בשבת, אלא הכתוב מציין מיד מה צריך

הקריב **"וְבַיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כִבְשֵׁי בָנִים שְׁנֵי עֶשְׂרִים..."** מה טעם שינוי זה? משיב החזקוני:

ובשבתהואילונאסרהבהמלאכהמפניכבודהלאנאמרבקרבנותיההקרההעשההכאלואיןמלאכהנעשיתבה

ז". כלומר מחמת כבוד שבת לא רצתה התורה לציין את עשיית המלאכה בשבת.

עיון בפרשיית המוספים ניכר שקורבן המוסף של שבת הוא המועט ביותר מכל המוספים. בטעם

זכר אומר החזקוני: "לאהטריחיהקדושברוךהואבמוסףשלשבתיתרמדאילאהמוסףשוהלתמיד"

לומר לא רצה הקב"ה להטריח את עמ"י ביום השבת, ולכן לא הצריך בהבאת קורבנות מרובים.

ניין נוסף בכפילות המצויה בקורבן השבת מופיע במדרש שוחר טוב: "כלמעשיםשלשבתכפולים

שירוכפולמזמורשירליוםהשבת. תענוגוכפולוקראתלשבתענוגולקדושה' מכובד.

ונשוכפולמחלליהמותימת. לחמוכפוללחםמשנה. קרבנותיוכפוליםשניכבשים". ולכן מן הראוי שקורבנו

היה כפול, וכך מסביר ההדר זקנים "זוהושאנחנואומרים[=בתפילה] "ותצונוה

ולהינולהקריבהקרבןמוסףשבתכראוילו" כלומר ע"פ מה שמתאים לשבת, כלומר כפול.

החזקוני מבחין בהבדל נוסף בין מוספי השבת ושאר המועדים. שבשבת

לאנאמרבהחטאת, כמובשארמוספין", אף בזאת אנו רואים את

כבודההשבת. שאיןלשחוטשבשבתברהנאכללשוםאדם, אלאכלהקרבנותולגבוה [=החטאת]."

(י) עלתשבתבשבתועלתהתמידוְנֹסֶכָה."

ש"י מביא את דברי חז"ל הלומדים מ **"עלתשבתבשבתו"** ולאעולתשבתזובשבתאחרת ,

ירשלאהקריבבשבתזו, שומעאנייקריבשתייםלשבתהבאה, תלמודולומרבשבתו,

וגידשאמעבריומובטלקרבנו". כלומר אם יקרה שלא יקריבו שבת אחת את מוסף של שבת, זו

זיא מצואות שאי אפשר לתקנה בשבת הבאה. אלא "עבריומובטלקרבנו" - כל מועד ומועד יש לו את

זיחודיות משלו, ואינה דומה שבת זו לשבת אחרת. בכל זמן מן הזמנים מאיר האור המיוחד לו, ומתוך

ך בא החיוב להבאת הקורבן. מתוך הבנה זו נעבור ללמוד את קורבנות שאר המועדים השונים זה

זה בהרכבם, משום ששונים המועדים במהותם זה מזה. בכלמועדישאתההארהשלו

כ'שילואתהקורבןהמיוחדשלו, וממילאאתהמצוותהמיוחדותלו.

זגמת המנחה והנסכים

מו: שראינו בקורבן שבת, כך גם מצוי בשאר קורבנות המוספים- יחד עם הקורבן באה גם המנחה והנסך.

זרב זצ"ל בעין א"ה ברכות [יד:] אות ט' מסביר את מגמתם- "המנחה והנסכים בקרבנות הם מסוג הצומח,

הקרבנות של בע"ח הם מסוג החי שגבוה ממנו, והמזבח עצמו שעליו מקריבים מזבח אדמה, הדומם.

ה'ורות שאנו חייבים לעבוד את ה' בכל בכוחות הטבעיים הנתונים לנו מחסדו, ואם נעבדהו רק בכוחות

ראה פרשת אמור.

מחלל שבת בסקילה.

ועליונים ולא בהכוחות השפלים, לא נגיע אל מעלת השלמות. וכנגדם גם באדם, בנפשו, ישנם כוחות בוהים, שהם כח השכל והדיבור, וכח המעשה הוא כח החיים השפל...להורות שגם הכוחות המעשיים שהם זומריים כולם משועבדים לעבודתו".

קורבנות המועדים

זקדמה- מבט למורה

זיחות הרצ"ה עמ' 337:

"אנומתקרבם לסוף ספר במדבר, ספרהדרך. ספרבראשית הוא הקדמה של תורה, זקדמה להופעתה האומה הישראלית. " שמות ויקרא", הם המשך וענין אחד- הופעת האומה: תיאור של ושכנת יבתוכם" מתוריצ"מ, מעמדה רסיניומתנתורה, ו"הציוויה הכללית של הקמת המשכן" והמצוות הפרטיות, שהן פרטים של השראת שכינה בישראל. סוף ספר ויקרא, נמצאת פרשת המועדות,

אם מודגש שישראל מקדשים אתה זמניו זכוחם היוחד שלישראל...

שם שמות ויקרא- שענינם החלק הראשון שבחיים: "בשבתך בביתך"- מסתיימים בפרשת המועדות, כך במדבר"- שענינו החלק השני שבחיים: "ובלכתך בדרך"- מסתיים אף הוא בפרשת המועדות. כך מתגלה זלמותה של תורה, המקיפה את כל מצבי החיים- "בשבתך בביתך ובלכתך בדרך"- אשר בשניהם מופיעה קדושת ישראל, המקדש את הזמן ואת החיים".

ומועדות מעידות על קדושתם של ישראל, שיש בכוחם לקדש את הזמנים. באה התורה להדגיש את קדושתם של עמ"י בסיום שני מהלכים המופיעים בתורה, המקבילים לשני מצבים בחיי האדם, בהיותו מצב רגוע וטבעי בבית, ובהיותו בדרך.

קורבן מוסף ראש חודש

'אחר שעסקנו בקורבן מוסף התדיר ביותר- מוסף שבת. כעת התורה עוברת למוסף הבא בתדירותו- מוסף ר"ח. רבי יהודה הלוי כותב בספרו ה'כוזרי'-

שישנם מיקוד שמרובי סבלוחה שנה של עמ"י השוברים את רצפי מיהחול. לאחר שהימים שלחול, שלנו יום קודש מהטרה נתפשו, ובכל חודש- ראש חודש, שלושת הרגלים וכו'...ע"מ לשמור על הרוחניות זל עמ"י, למרות עיסוקם בחומר.

'(יא) ובראשי חודשיכם קריבו עלה לה' פרים בני בקר שנים ואיל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימים: (יב) שלשה עשר ניסולת מנחה בלילה ושלשה עשר ניסולת מנחה בלילה ושלשה עשר ניסולת מנחה בלילה ושלשה עשר ניסולת מנחה בלילה: (יג) ועשרן עשרן ניסולת מנחה בלילה ושלשה עשרן ניסולת מנחה בלילה: ".

בינובחי" מבאר מה הטעם שיש במוסף ר"ח י"א קורבנות. ואלו דבריו: "וראוי להתעורר במה שהיוי "א: אניפרים, ואיל אחד, שבעה כבשים, ושעיר-הרי"א קרבנות שהיו מקריבין בראש חדש" והוא נסביר: "זה כנגד"אשעות שהחמה גדולה מן הלבנה, אהחמה נבראת וסביעיה ללבנה ביום אחרי"אשעות, וכנגד"אימים שיתרימים מן החמה עליו מן הלבנה, אהרימים מן החמה שס"הוי מן הלבנה שנ"ד".

ש להסביר לתלמידים שמשמעות ה"חדשה ראשון" איננה תשרי, אלא ניסן. ומדוע חדש ניסן נקרא
זראשון משום שהוא "החדשה ראשון של בריאת האומה היהודית" [רש"ר הירש כא].

בי"ד ניסן "פסחלה", כלומר יש מצווה להקריב קורבן פסח.

(יז) ובחמשה עשר יום לחדשה חג שבועתי מימם מצותי אכל:

כט"ו בניסן ואילך במשך שבעת ימים נאסר עלינו לאכול חמץ, יש לאכול אך ורק מצות- ועי"כ אנו

זכרים ומודים על כך שה' הוציאנו בחיפזון ממצרים ולא הספיק הבצק שלנו לתפוח.

לומר - התורה חוזרת כאן על מצוות קורבן פסח ואכילת מצות בפסח. ויש להבין מה הצורך לכתוב

אן את דיני פסח שנכתבו כבר פעמים רבות?⁹

וסביר המלבי "סבפסוקטז את טעם החזרה, ואלו דבריו:

שלא נתחייב בפסח עד שבא לארץ וע"כ בצווי זה שהיה יוקרובים לנסל לארץ הירש מעתה יהיה הפסח חובה".

אממועד זה יש חיוב לעשות ואין זה כמו הציוויים בעבר שלא היו לחיוב מיידי.

(יח) ביום הראשון מקרא קדש שלמלאכת עבד הלא תעשו

וביטוי מקרא קודש יחזור על עצמו כמה וכמה פעמים בפס' הבאים. הביטוי "מקרא קדש" כולל בתוכו

ומישה מובנים [מופיע בחוברת אמור]:

1. זמנים קדושים [רשב"ם].
2. זמנים שמצוה לקדשם ולכבדם בכסות נקיה, במאכל ובמשתה [רמב"ן+ רש"י שמותיבטז].
3. זמנים המיוחדים לתפילה ולתלמוד תורה [ספר החינוך].
4. זמנים בהם מתאספים ישראל בבתי כנסיות ובתי מדרשות [רמב"ן].
5. זמנים בהם מצווים אנו על תוספת קרבנות מיוחדים [רמב"ן].

וכל הנ"ל אנו מבינים שעלינו לקדש זמן זה, ולהיות בטלים ממלאכה ביום זה על מנת שזכור ביום זה את
אתנו ממצרים באותות ובמופתים, ונפנים את גודל כח, וגודל אהבתו של הקב"ה לעמ"י.

דבר חשיבות איסור המלאכה ביום זה נכתב בפס' החינוך מצוה רצח

כדי שיזכרו ישראל הנסים הגדולים שעשה השם להם ולבנותיהם, וידברו בו וידעו שאלו הם ימינו ולבנינו ולבניהם,

מתוך השביתה מעסקיהם העולמיים והפנויים לעוסוקבזה,

אילוהיו ומותירין במלאכה אפילו במלאכה הקלה וההכלאחד אחר פונה לעסקו,

בבדורגלישכח מפיעוליים גם מפיהגדולים".

זרובן מוסף פסח

(יט) והקרבתם אשה על הלה פריס בני בקרשניסואילאחדן שבקבשיס בני שנהתמימם הילכם".

ש"י במקום אומר: "פרים - כנגד אברהם... אילים - כנגד אילושליצחק: כבשים - כנגד יעקב...".

ורש"י הנ"ל אנו רואים שגם בזמן הבאת הקורבנות, המביעים התקרבות לה', אנו מזכירים את האבות,

זהם השורש שלנו, כמו שמופיע בזמן חנוכת המשכן¹⁰, שאף הוא מעיד על קרבה לקב"ה, אברהם אבינו

וקבל הבטחה: "ואעשך לגוי גדול" גדלות זו מתבררת כקירבה לקב"ה כדברי הפס': "כי מי גוי גדול אשר לו

ולקים קרובים אליו, כה' אלוקינו בכל קראנו אליו" [שיחות הרצי"ה בראשית 371].

שמות יב יא-כ, מג. ויקרא כד ד-ח, ויקרא כג ו-ט.

¹ במדבר רבה הפרשתנשאפרשהיג: "פרא' בן בקר כנגד אברהם שהיה עיקר היחוס שעליו נאמר (בראשית) אלה בקרץ אברהם, אילא' כנגד יצחק שנא' בו (שם/ בראשית) כב) ויקח את אילויעלהולעולתחתבנו, כבשא' נגדיעקב שנאמר בו (שם/ בראשית) ל) והכשבים הפרידיעקב".

(כ) ומנחתם סלת בלול הבשמן שלשה עשר יום לפרושי עשר יום לא לתעשו: (כא)

ושרון עשר ונתעשה לה קבשה אחרת לשבעת הכבשים: (כב) ושעיר חטאת אחד לכפר עליכם: (כג)

ולבד עלת הבקרא אשר לעלת התמיד תעשו את אלה.

ש להדגיש לתלמידים שקורבן פסח הכתוב בפס' ט"ז המוקרב ב"ד ניסן של הנימנים על הקורבן זה, ויגנו הקורבן הציבורי שמדובר בפס' זה- קורבן מוסף המוקרב בשבעת ימי הפסח. כדברי הפס':

'(כד) כאלה תעשו לי יום שבעת ימים לחם אשה ריחני חלה על עלות התמיד יעשה ונסכו:"

קורבן מוסף פסח הוא הקורבן היחיד המוקרב במשך שבעה ימים רצופים ללא כל שינוי בתרכובת זקורבן. מה הטעם להקריב שבעה ימים רצופים את אותו הקורבן? הרש"ה רהירשבפסוקד מסביר את זעם הדבר: "האומה החוגגת את חגי יסודה [=פסח נוצר עמ"י ביציאתו ממצרים] קרבה אלה משך שבעה ימים, ובכל אחד משבעת הימים האלה היא מבטאת את ייעודה באותו קורבן עצמו בניגוד לאמור בחגה סוכות שקבוצת הקרבנות משתנה ביום ליום [ספרי]; שכבחה יסוד [=של האומה-סח] ויש לה חדר בלב, את הרעיון שלי יעודה אומה

..כלי חסיה אומה היומנוכניסו מזמני השראת שכינה בקרבה; "אשה ריח - ניחלה", וכיצד עמ"י ישלים את יעודו? "דבר זה יושג כאשר תמסור אומה את כל אשר לה לכח האשה של תורתה", וכך היא בטבט, אהיא עושה את רצונה בעבודת המעשה שלה חיים". קורבן פסח מבטא "את הרעיון שלי יעודה אומה", ולכן זואחזר על עצמו שבע פעמים ללא שינוי- על מנת שהאומה תשנן ותחדיר לעצמה, במועד יסודה של אומה, את מגמת הווסדה [של האומה].

'(כה) וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבד הלא תעשו:"

לומר היום השביעי של פסח, הוא יום טוב האסור בעשיית מלאכה. וזאת על מנת שנפנים ונתרכז בגודל נס שנעשה לנו במועד זה- בקיעת ים סוף.

זג שבועות

(כו)

ביום הבכורים בוקריכם מנחה הקדשה לה' בשבעת ימים מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבד הלא תעשו"

וטעם הנפוץ להסבר מדוע נקרא שבועות חג הביכורים הוא כדברי החיזקוני:

על שמשמשו הלאהמביאי ובכוריאדמהקורהויום הבכורים", כלומר זמן הבאת הביכורים האישיים של חלקאי המגדל פרי משבעת המינים הוא מפסח עד סוכות¹¹. אך חשוב לציין בפני התלמידים שאין ודעתו של רש"י [כאן], המסביר שחג השבועות אינו נקרא חג הביכורים בגלל קורבנות היחיד של חקלאים המביאים את הפירות הראשונים שגדלו בשדותיהם, אלא בגלל קורבן הציבור של שתי זלחם המוקרב ביום זה, כדברי רש"י "בפרק כפסוקו: "וביום הבכורים - וגהשבועותקרוי בכוריקצירחטיעלשם שתי הלחם, שהם ראשונים למנחת חטים הבאים מן החדש". אקורבן ציבור זה הוא הפותח את התקופה של הבאת הקורבנות הפרטיים כדברי הפס' בהקריבכם מנחה הקדשה" [מנחות פד:].

ודוע נקראת "מנחה הקדשה"? אומר המדרש אגדה במדבר פרשת פינחס פרק כח סימן כו

¹¹ שעד אז מביא וקורא מקרא ביכורים [ביכורים פ"א מ"ט], אך מסוכות עד חנוכה מביא ואינו קורא.

זומועדיסומצותהרבהשופרכפורוסוכהולולבבארבעמינין". ממשיך שם הרמב"ם ואומר על דרך דרש
זו הסיבה שחודש זה נקרא ה **"חֹדֶשׁ שְׁבִיעִי"** "ועלכך נקרא שביעי שהוא שבוע במצות"
ספרא בודרהסדרת פלגתראשהשנה].

זרש"רהירשבמדברפרשתפינחספרקטפסוקא מבאר את משמעות המספרית שיש ב **"חֹדֶשׁ שְׁבִיעִי"**,
לומר מה הטעם שר"ה נקבע בחודש השביעי ולא בחמישי או הרביעי וכו', משמעות מספרית זו
ולמדת על המשמעות הערכית של ר"ה. ואלו דבריו:

ובחודש השביעי. והנה הגיעה עת החודש השביעי הדומה במשמעותו ליום השביעי של השבוע.
היום השביעי קורא לנו להתבונן בעצמו בעולמו;

יום זה הנני חאתעולמו ואת כוחותי נושולטיס בבוניסאותם לרגלי בוראנו ואדונינו,
כך נזכרה באומץ ייממתך שמחה, כבוד ראשונה כרת חובה.

כעין זה החודש השביעי קורא לנו להתבונן בעצמו ולסקור את חיינו שעברו; בחודש זה הנבחנו,
ולוהם הפירות שהשביעילבנו על ידי החירות, התורה וברכת הנסים, עלידי השבתות, ראשי חודשים,
זמנים וקדשי ישראל. מה שנעשה הכלה שנה הדרס מלבמעשה הקרבנות שבמקדש - יתגשם עתה בחיים,
מצאית ממשיכת בחייד. כי בחודש זה הנשולק ירבתה',
יוולד מחדש בעקבות הכפרה ועל ידי כך נזכה לעבוד אתה' בשמחה".

'מִקְרָא קֹדֶשׁ יְהִי הַלַּיְלָה'

אש השנה הוא יום הדין

"בנהגה שבועל אדם יודע עשישולדין ולובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדלש ערוואי ונוחות צפורניו לפי שאינו
עריא קדינו יוצא" [ילקוט שמעוני פרשת ואתחנן מלתכה]. ואילו כאן אנו מצווים שיום זה
'מִקְרָא קֹדֶשׁ יְהִי הַלַּיְלָה' כלומר זמנים שמצוה להקדשם ולכבדם בסוכות נקיה, במאכל ובמשתה [רמב"ם +
ש"ש מותיבטז]. וכך נאמר ב נחמיה הפרק חפסוקי על ר"ה:
וַיִּמְרָא לְהֵם לְכֹאֵל וּמְשָׁמִים וְשִׁלְחוּ מִמֶּתְקִים וְשִׁלְחוּ מִנֹּחַ וּמִנֹּחַ לְאֵין כֹּחַ לִפְדוֹשׁ הַיּוֹם לְאֵין וְאֵלֶּעֱבֹד כִּי חֲדָתָה'
ז'אמְעֶזְכֶם:"

מה טעם הדבר? ממשיך הילקוט שמעוני ואומר:

אבלי ישראל אינן אלא לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלים שערן ומחתיכין צפרניהן ואוכלין ושותין ושומחין ב
אשה שנהלפי שיודעין שנהקב"ה עושה להם נסים ומוציא דינם לכפרות וקורע להם גזר דינם".

ן מקרא קודש זה הוא לבני בלבד כדברי

ספרא אמורפרשהיאסון פרקיג"בני ישראל מקרא קודש ואין הגויים מקרא קודש". ומדגישה זאת התורה
ו"אע"ג דבראש השנה גויים וישראל נדונין בו סלקא דעתך אמינא [=היינו יכולים לחשוב] ליהוּ [=שהיה]
מי גויים בכלל מקרא קודש ותקיעת שופר, להכי כתב רחמנא [לכן כתבה תורה] בני ישראל" [פירוש
זראב"ד לספרא]. כלומר היינו יכולים לחשוב שראש השנה מצד עצמו הוא יום משמח לכל מי שבא למשפט
'פני ה', באה התורה ואומרת שרק לבני זה הוא יום שמחה- שהם מובטחים שה' עושה להם ניסים ביום
ה, מחמת אהבתו העצומה לבני, ולא לאומות.

'יום תרועה יהי הַלַּיְלָה':

ועצם זה שהתורה קוראת ליום זה **"יום תרועה"** אנו מבינים שהתרועה היא עיקר עניינו של היום. אך
חד עם זאת התורה לא פירטה מהי התרועה, ומה מספר התרועות שצריך להריע. כל הדברים הנוגעים
הלכות ובענייני יום זה נלמדו ע"י חז"ל בתורה שבע"פ.

וז"ל למדו שהתרועה מתבצעת ע"י שופר. רב סעדיה גאון נותן עשרה הסברים לתקיעת השופר, נביא את ולקם:

- א. מפני שר"ה הוא יום התחלת הבריאה, שבו ברא הקדוש ברוך הוא את העולם / האדם ונעשה המלך לעולמו; כך עושים המלכים, שתוקעים לפני הבחור את הודיעו על השמיע בכל מקום שתחת מלכותו, וכן אנו ממליכים עלינו את הבורא יתברך ביום זה.
- ב. להזכירנו מעמדה רסיני, שנאמר בו: "וקול שופר חזק מאוד" (שמות י"ט, ט), ונקבל על עצמנו מה שקיבלו אבותינו על עצמם, שאמרו "נעשה ונשמע". (שם כ"ד, ז)
- ג. להזכירנו על ידי תקיעת שופר את עקדתי צחק, שמסר נפשו למי שמוכן ונחמד ונפשו נעלוק ושת שמו ויעלה זכרוננו לפני ולטובה¹².
- ד. כשנשמע תקיעת שופר נירא ונחרד ונשבור לבנו לפני הבורא, כי כן הוא טבעה שופר - מרעיד ומחריד, כמו שכתוב: "אם יתקע שופר בעיר, ועם לא יחרדו" (עמוס ג', ו)

זוסף ר"ה

' (ב) ועשיתם עלה לריחני חלה' פרבן בקרא חדא לא חדכבשי בני שנה שבעה תמימים... (ה) שיערעזי אפחד חטאת לפרעליכם".

זוסף ר"ה מורכב מעשרה קורבנות, בטעם הדבר כתבה פסיקתא רבתי פיסקאמ - בחודש שבועי: אמרה הקדוש ברוך הוא לישראל על שנתו שובה באילוע שרתה ימים בין ראש השנה ליום הכיפורים ואני מזכה אתכם: יום הכיפורים ובורא אתכם בריה החדשה כעניין שנאמר ויעשאלהים אתה רקיע וגו' (בראשיתא' ז). כמה קרבנות נוסף, אמר להם עשרה, וראחדיא לא חדכבשי בני שנה שבעה ושעיר עזים אפחד חטאתה ריעשרה, ולמה עשרה, נגד עשרת ימי תשובה, ואמעשיתם תשובה בהם ואתם באים לפני בני יום הכפורים ואפילו יש [לכם] ונותמן הארץ ועדה שמיאני מלבי נכש לג'.

אף קבע הקב"ה מועד מיוחד לדון את ישראל בלבד ללא שאר האומות בגלל היותו זמן כפרה, לכן יצא לדון את ישראל דווקא בזמן זה. כדברי הר"ן עלה ר"ף מסכת ראש השנה דף געמודא רצה המקום לזכות את ישראל בדיבור נוסף לדון את ישראל בזמן שהוקבע לכפרה ולסליחה שלפני שנת רצון הקדוש אברון הוא ביה"כ והוקבע יום סליחה לדורות".

זוסף יו"כ

' (ז) ובעשור לחדש השביעי הזה מקרא קדש יהי לכם ונעניתם אפניכם למלאכה לא תעשו:" תורה בפס' זה מצווה אותנו בפעם החמישית¹³ לענות את נפשותינו ביו"כ. לומדים מכך חז"ל במסכת ומא [עו]. שהעניונו של עמ"י ביו"כ צריך להופיע בחמישה אופנים: באכילה ובשתיה, וברחיצה, ובסיכה, כנעילת הסנדל, ובתשמיש המטה.

¹ תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף טז עמודא
מר רבי אבהו: למה התוקעין בשופר שלאיל? - אמר הקדוש ברוך הוא: תקעו לפני בשופר שלאיל, די שאזכור לכם עקידת צחקבן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני.
² ויקרא פרק כג פסוק כז
הבעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים והוא מקרא קדש יהי לכם ונעניתם אפניכם למלאכה לא תעשו ויקרא פרק כג פסוק לב
ובתשבתו והוא לכם ונעניתם אפניכם למלאכה לא תעשו ויקרא פרק כג פסוק לב
קרא פרק טז פסוק א

וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם" אין לראות ציווי זה כרצון של ה' לגרום לנו צער, שהרי הקב"ה חפץ בטובת ריאותיו. מתוך כך מסביר הרב זצ"ל לבעין איה שבת פ"א אות לו שאין כוונת התענית לצער אותנו, אלא התענית בצורתה השלימה צריכה שתפעל על כל כוחות האדם לרומם, להאדיר את הצד המוסרי הרוחני שבאדם מפני החומריות שהתגברה עליו... כי לא תחפוץ תורת ה' התמימה בסיגוף האדם ענותו את גופו, כ"א לצד המטרה של התרוממות כוחותיו כולם בהתנערם מעפר גסות החומריות". לומר גלוי וידוע לפני בורא האדם שחלק מהקלקול המוסרי והצד הרוחני שבאדם נובע מפני החומריות שהתגברה עליו", לכן באה התענית ביו"כ לסייע לאדם להתרומם מהשקיעה החומרית ו"י החלשת הצד הגשמי של האדם, כדי שיוכל להתרומם ולהתקדש.

(ח) וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֵהּ רִיחֵי חֹמֶר בְּקֶרְבְּךָ חֹמֶר אֶל אֹחַד כִּבְשֵׁי מִבְּנֵי שְׁנֵי שָׁבָע הַתְּמִימִים הַיּוֹלָכִים נשעת הקורבנות הללו יחד עם שעיר עיזים אחד לחטאת הרי עשר קורבנות- ראה מה שכתבנו בקורבן ר"ה בענין עשרת הקורבנות הקרבים בו, הדברים שכתבנו שם רלוונטים גם לכאן.

(יא) שְׁעִירֵי עִזִּים אֶחָד חֹטָא מְלֻבָּד חֹטָא הַכֹּפָרִים וְעֹלֹת הַתְּמִידוֹ מִן חֹמֶת הַנֶּסֶךְ הֵם. קורבנות המוסף הקודמים נכתב ששעיר החטאת בא כדי "לְכַפֵּרְעֲלֵיכֶם", ואילו כאן ביו"כ לא נכתב אטמרת קורבן זה לכפרה. בטעם הדבר כותב החזקוני במדבר פרק טפסוקיא שעיר עיזים אחד לחטאת לא הוצרך לכתוב לכפר עליו כששהיה יום ומגמרכפרה".

קב"ה קבע את יו"כ כזמן כפרה לעמ"י. קביעה זו נבעה בזכות התנהגותם הרצויה בעיני ה', כפי שמופיע בתנא דבי אליהו (זוטא, פרק ד', הובא ב'אדרת אליהו') : "בארבעים ימים האחרונים שעלה משה ה' סיני להביא תורה לעמו... ויום האחרון שבכולם שהוא סוף ארבעים יום, גזרו תענית ולנו תעניתם, כדי שלא ישלוט בהם יצר הרע. ולמחרת השכימו ועלו לפני ה' סיני, הן בוכין לקראת משה, משה בוכה לקראתם, עד שעלתה אותה בכייה למרום. באותה שעה נתגלגלו רחמיו של הקב"ה עליהן, ובישרה אותן רוח הקודש בשורות טובות ונחמות, ואמר להן: בני, נשבע אני בשמי הגדול שלי, שתהא לכם בכייה זו בכיית שמחה, ויהיה לכם יום זה יום סליחה וכפרה ומחילה, לכם ולבניכם ולבני בניכם עד סוף כל הדורות".

מוספי חג הסוכות

(יב) בַּחֲמֵשֶׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ שֶׁבִּיעֵי מִקְרָא קִדְשֵׁי הַיְהוָה לְכֶם כְּלַמְּלֵאכֶת עַבְדְּךָ הַלַּאֲתַעְשׂוֹן חֲגֵתְּ חַגְּלָה שְׁבַע יָמֵי ז'.

ש"ר הירשבדבר פרשת פינחס פרק טפסוקיב
ובחמשה עשרו'. והנהגי עבסופו של דברה חמשה עשר לחודש שביעי. ביום הכלח ישראל, אנטעובחמשה עשר לחודש ראשון [=פסח], יוציא פרחויעשופרי [=כלומר עמ"י יוציא את כוחם לפועל].

נדמה להוהתשובה שליום התרועה ביום הכיפורים נולדו ישראל מחדש על ידי הצום והשביתה ממלאכה, עתה הזכיר את לכתם במדבר כשהם מוגנים בעננה' וניזונים ממן.

בַּתְּשַׁבְּתוֹן הַיָּאֵל כְּמִן עִנִּיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם חֲקֵת עוֹלָם:
קרא פרק טפסוקט
הַיְהוָה לְכֶם חֲקֵת עוֹלָם בַּחֲדָשׁ שֶׁבִּיעֵי מִקְרָא חֲדָשׁ עֲנוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם כְּמִן לְמֵלֵאכָה לַאֲתַעְשׂוֹהָ אֶזְרָח וְהִגְרָה אֶתְּוֹכֶם

וזכרוהנהנעשהלמועדשלשמחהבבנייתסוכהוהנאהמברכתה',
הריהםשובתייםמכלמלאכתעבודתהארץונקראיםלמקדשה' [=עליה לרגל], וכאשרליבםמלאשמחהבה'
..הסחוגיםשבעתימיםלפניה' ושמחיםבהווייתםהלאומיתהיהודית".

גגמת הקרבת הפרים בתג טוכות

'(יג) והקרבתםעלהאשהריחניחחליקוקפריסבניבקרשלשהעשר...

ש"יכותבשפרי החג הם "כנגדשבעיםאומות... ובימיהמקדשהימגיניןעליהםמןהיסורין". מאלו יסורים
ונו מגינים על אומות העולם? אומר רש"י "במסכתסוכה (נה:ד) השבעים" פריהחגשבעיםהסוכה'
נגדשבעיםאומותלכפרעליהםשירדוגשמיסבלהעולםלפישנידוניןבחגהעלמים". כלומר עמ"י רוצה
טובתם של אומות העולם ומכפר עליהם כדי שלא יפסק מלרדת עליהם מטר.
כאמת אנו רואיםשלאומותהעולםיששייכותלחגהסוכותיותרמאשרלמועדיםאחרים
פישעולהמנבואתהנביאזכריהפרקיד:

**'(טז) והיכלהנותרמכלהגויסהבאיסעלירושלוםעלומדישנהבשנהלהשתחותלמלךה'
באותרלחגאתחגהסוכות:(יז)**

היהאשרלאיעלהמאתמשפחותהארץאלירושלםלהשתחותלמלךה'צבאותלאעליהםיהיהגשם:(יח)

**אממשפחתמצריםלאתעלהולאבאהולאעליהסתהיההמגפהאשריגפה'אתהגויסאשרלאיעלהלחגאת
וגהסוכות:(יט) זאתתהיחטאתמצריםוחטאתכלהגויסאשרלאיעלהלחגאתחגהסוכות".**

וכראנולומדישםשקרבנותיהםשלישראלאינמביאיםותועלתרקבעבורם,
ולאגםעבוראומותהעולםוגםהסוקוקיםלזה. ועלכראומרתהגמראבמסכתסוכה (נה:), " אמרר'
חנןאוילהםלעובדיכוכבישאיבדוואיןיודעיןמהשאיבדו,
זמןשבייתהמקדשקיימםבחמכפרעליהוןעכשיומימכפרעליהן". כלומר " אוילהם"
'עובדיכוכביששהםעצמםהחריובואתביהמ"קובזהאיבדוואתהדברשהםעצמםצריכיםלו,
אינםיודעיםשהזיקובכךלעצמם.

המדרשתנחומאפר' תרומה (ט' ט') אומר " אילוהיוידעיםאומותהעולםמהשאיבדווכו'
זימעמידיםשומריםשלאיחרביהמ"ק".

זרי החג הולכים ומתמעטים

'(יג) והקרבתםעלהאשהריחניחחליקוקפריסבניבקרשלשהעשר... (יז)
ביוםהשניפריסבניבקרשניםעשר... (כ) **וביוםהשלישיפריסעשתיעשר...** (כג)
ביוםהרביעיפריסעשרה... (כו) **וביוםהחמישיפריסתשעה...** (כט) **וביוםהששיפריסשמונה...** (לב)
ביוםהשביעיפריסשבעה".

בקש מהתלמידים לעיין בפס' ולומר לנו כמה פרים מקריבים בכל יום. מומלץ לעשות טבלה על הלוח
שיהיה ניכר שפרי החג הולכין ומתמעטים במשך ימות חג הסוכות- לעורר את התלמידים לשאול- מה
ועם הדבר? והרי אנו יודעים שמעלין בקודש ואין מורידין [שאלת המהר"ל כאן], א"כ מדוע פרי החג

ותמעטין? וכן למדנו שפריה חגמכפרים על אמות העולם, אם כן לפרי החג ישמגמה שלתיקון, אם כן מדוע זם מתמעטים?

ושיב על כך רש"י "בפסוקי חשפרי החג הם כנגד שבעים אמות שמתמעטים והולכים זימנליה להם". איננו רוצים בכליון אמות העולם, שהרי אנו מקריבים קורבנות על מנת לכפר עליהם, אך אנו חפצים במיעוט הרשעה שלהם והתנגדותם לה' ולעמ"י. כדברי הרש"י "הירש בפסוקיט: ביום זה הניכר בפעם הראשונה שהתנגדות העמים לרצון תורתה' הולכת ונעלמת, כן נפתח חתחלת חזרת בני האדם בתשובה שלימה לפניה'... המהלך ההיסטורי שלה אנו שותדומה לפרי החג: זיגוד לייעודה האלוקיה הנעלה [=של האנושות] הולך ומתבטל, נמצא שניכרת באנושות התקדמות מוסרית".

כְּבָשִׁים בְּנֵי שֵׁנָה אֲרָבַע עֶשְׂרֵת מִיָּמִים

עשה שוב טבלה על הלוח או נוסף זאת ע"ג הטבלה הקודמת שעסקה בכמות פרי החג, על פני זימים החולפים בחג. התלמידים מיד יבחינו- שלעומת הפרים הכולקין ומתמעטין אנו מוצאים שמספר כבשים נשאר קבוע ללא שינוי במשך כל ימות החג- אומר על כך רש"י "ולכבשים - נגדישראל שנקראו (ירמיהו, יז) שהפזורה, המקבועים מנינם תשעים ושמנונה כלות מהתשעים ושמנונה כלות שבמשה התורה". מסבירה אברבנאל את הסיבה שבאופן קבוע מזכירה התורה את תמימות הכבשים

כְּבָשִׁים בְּנֵי שֵׁנָה אֲרָבַע עֶשְׂרֵת מִיָּמִים:

הכבשים היו רמז לבני עקב בניהם היה החלשים מהפרים... לכך נאמר בהם תמימותם כממשקראי עקב אישיתם".

זערה- [התייעצתי עם הרב הלל- האם לכתוב הערה זו, והוא יעץ לכתוב]

וחמת ריבוי פירושים העלול לבלבל את התלמידים- נסתפק בדברי רש"י אלו בענין משמעות התמעטות מות הפרים בקורבנות חג הסוכות. ולא כדאי להביא את דברי רש"י בפס' לו', המביא משמעות נוספת 'התמעטות פרי החג.

זם בכ"ז בוחרים להביא את דברי רש"י אלו: " ובמדרש רבי נתחומאל מדתורה דרך ארץ, אמר שישלואכסנא יורא שון אכילופטומות, למחר מאכילודגים, למחר מאכילובשרבהמה, 'מחר מאכילוקטניות, למחר מאכילורק, פוחתה ולך כפרי החג"- יש להסבירו באופן ראוי. כמובן שאין זונת המדרש לא לכבד את האורח ולגרום לו- לא לרצות להשאר. אלא מסביר הבאר בשדה [מפרשני ש"י] שהכוונה שאין להשאיר את האורח עם הרגשה קבועה שהוא סה"כ אורח כאן, אלא לאט לאט 'תת לו את התחושה שהוא כאחד מבני הבית ולכן הוא מקבל מאכלים רגילים של אנשי הבית ולא של זורחים.

ייבוי הקורבנות בחג הסוכות

ועיון בפס' עולה שקרבנות חג הסוכות שונים ממכלה מוספים האחרים בשלש נקודות:

1. ארבעה עשר כבשים (ולא שבעה כבש ארהמועדים).
2. שבעים פרים (בסדר יורד משלשה עשר עד שבעה).

. שניאילים (ולאילאחדכבשארהמועדים).

טעמריבויקהרבנותבחהסוכות, כותבחקוני (פס' יג):

ישבסוכותוספתשמחהלפישכבראספוכלפירותיהם, ותוספתמצוות; סוכהוד' מיניםשבלולב -
'פ'כרישבהתוספתמוסף."

זשוני המצוי בין קורבנות התג

זריכות תיאור קורבן המוסף של חג סוכות [פסוקים מרובים מאוד ביחס למועדים האחרים] נובע מהשוני
ומצוי בין קורבן של יום ראשון של סוכות, ליום השני וכו'... אך לענין הנסכים קיצרה התורה. ופירטה ביום
וראשון: (יד)

מנחתםסלתבלוללהבשמןשלשהעשרניםלפרהאחדלשלשהעשרפריםשניעשרניםלאילהאחדלשניה
ועשרוןעשרוןלכבשהאחדלארבעהעשרכבשים:(טז)
שעירעזיםאחדחטאתמלבדעלתהתמידמנחתהנסכה".

וך מכאן ואילך קיצרה: (יז) וביוםהשני... (יח)
מנחתםנסכהלפריםלאילםלכבשיםבמספרםכמשפט:]=כלומר בכפי שפורט למעלה] (יט)
שעירעזיםאחדחטאתמלבדעלתהתמידומנחתה".

כל הימים כתוב כמעט אותו הדבר למעט ימים שני שישו ושביעי, שבכל אחד מהם יש תוספת של
זו על פני הפסוקים האחרים: כדברי רש"י במדברפרקטפסוקים
בשניאמרונסכיהםעלשניתמידיהיוםולאשינההלשוןאלאדרוש, כמושאמרורז"ל"ונסכיהם"
מ"סיתירה), בשישי - "ונסכיה" (י"דיתירה, שכןכלשארמהימסנאמר "ונסכה"), ובשביעי -
כמשפטם" (מ"סיתירה, שכןכלשארמהימסנאמר"משפט"), מ"סיו"דמ"ם, הריאנמים,
מזלנסוהמיםמןהתורהבג".

כלשבעתימיחהסוכותהיוםנסכיםמעלגביהמזבחבשחרית, בשעתהקרבנותהתמיד.
ותהמיםהיושואבים, עםעלותהשחר, ממעייןהשילוחבצלוחיתשלזהב. לאחרשאיבתהמים,
זיהכהניסוהעםהולכיםל"שערהמים" שבביתהמקדש, ותוקעיםומריעיותוקעים, לקייםמהשנאמר
ושאבתםמבששון". לאחרמכן, היההכהןשזכהבניסוהמים, עולהלגביהמזבח,
וצקאותםלתורספלהנמצאבראשהמזבחבקרןדרומיתמערבית.

ודוע דווקא בסוכות יש לנו את מצוות ניסוך המים?
זובאברייאבשרביעקיא (ר"הטז, א): מפניהמהאמרהתורה 'נסכומיבחהג?
ופנישהחגזמןגשמישנההוא; אמרהקדושברוךהוא: נסכולפנימיבחהג, כדישיתברכולכםגשמישנה".

זמיני עצרת

(לה) ביוםהשמיניעצרתהיהלכםכלמלאכתעבד'הלאתעשו".

מהות השם: "עצרת" כתב רש"י: "עצרתהיהלכם - עצוריםבעשייתמלאכה.
בראחרעצרתעצרומלצאת, מלמדשטעוןלינה.
מדרשובאגדהלפישכלימותהרגלהקריבוכנגדשבעיםאומותוכשבאיןללכת,
ומרלהםמקוםבבקהשמהםעשוליסעודהקטנהכדישאהנהמכם".

ול מהותו של שמיני עצרת אפשר ללמוד מהמדרש הבא [רש"י הביא מדרש זה בקצרה]:

מדבררבהפרשתפינחספרשהכא

משללמלךשעשהסעודהשבועתימיסזמןלכבניאדםשבמדינהשבועתימיהמשתהכיוןשעברושבעתימיה ושתהאמרלאוהבוכבריציאנודינומכלבניהמדינהנגלגלאניואתהבמהשתמצאל'יטראבשראושלדגאוירקך ומרהקדושברוךהואלישראל (במדברכט)

יוםהשמיניעצרתתהילהלכסגלובמהשאתםמוציאםבפראחדואילאחד".

שבועת ימי חג הסוכות עמ"י עסק בעניינים אוניברסליים כפי שנכתב למעלה. לעומת זאת בשמיני

יצרת ה' כביכול, מבקש מאיתנו זמן התייחדות, מעין סעודה קטנה לקרובים ביותר בין קב"ה ועמ"י.

כך מסביר המדרש את מיעוט הקורבנות שאנו נצרכים להביא בשמיני עצרת לעומת הקורבנות

זמריים שאנו מביאים בסוכות. בשמיני עצרת אנו מצויים: **"(לו)**

(לז) הקרבנותעלהאשריחניחחליקוקפראחדאילאחדקבשיסבנישנהשבועהתמימים:

ונחתםונספיהםלפראילוללכבשיסבמספרםכמשפט:(לח)

שעירחטאתאחדמלבדעלתהתמידומנחתהונסכה".

יגל בפני עצמו

(לט)

ולהתעשוליקוקבמועדיכםלבדמנדריכםונדבתיכםלעלתיכםלמנחתיםולנספיהםלשלימייכם".

ס' זה מסכם את פרשיית קורבנות המוספים הציבוריים- המעידים על הקירבה, ויכולת ההתקרבות

זנוספת של עמ"י לקב"ה כדברי הרש"רהירשבמדברפרשתפינחספרקטפסוקלט

אלהתעשווגו'. הקרבנותשנזכרוברפרקזהובפרקהקודםהםקרבנותציבור, וכלישראלקרבהםאלה'

מועדיהםמזמיניםאותולהיוועדאלה".

קר ההתעסקות המרובה בקורבנות ציבור, עלולה לטשטש את עבודת היחיד ויכולת התקרבותו לה'.

ומנם קדושת היחיד וקשרו לה' נובע מתוך קדושת הכלל, אך נתנה התורה את היכולת ליחיד להביא

קורבנות אישיים, ועל ידם להתקרב אל ה'. לכן לאחר פירוט קורבנות הציבור במועדים, ששניהם גם

חד [הקורבנות והמועדים] המעידים על קדושת הציבור מתוך כך מזכירה התורה את קורבנות היחיד

זנובעים מתוך קדושת הכלל. כדברי הרש"ר הירש שם:

אולםגםקרבנותהיחידיםקרביםמועדים; לארקעולותראייהושלמיחגיגה (ראהשמותכג, טוופי' שם)

אהסחובתהמועד, אלאגםקרבנותהבאיםבנדראובנדבה (ראהויקראא, בואילך),

נקרבנותחובהשלהיחידכגועולותולדתוכדו' - כלאלהקרביםבמועדים..."

וציאות קורבנות היחיד אינה באה כנגד או מכהה את גדולת קורבנות הציבור ומקומם המרכזי

מועד. אלא להיפך-

יחידהמקדשאתחיי הפרטייםאיננומקפחעלדיכראתהתודעהלהלאומיתשנתרוממהברוחהמועד.

זיפוכושלדבר: ההחייאההמחודשתשלחיסימהלאומייםעמה'

מקדשותביתאנועלתגםלחיי הפרטולחיסיועמה'. יתרעלכן,

וחמהמוררשלמועדיםיתגלהדוקאבכךשהםמערירםאתמצפונשולכליחידלקייםאתהחובותשעדייןלאמי

'אחריהן".

	14	2	12	ג' סוכות	כ"ט-כ"ג
	14	2	10	ד' סוכות	כ"ט-ג"ו
	14	2	9	ה' סוכות	כ"ט-כ"ט
	14	2	8	ו' סוכות	כ"ט-ט"ב
	14	2	7	ז' סוכות	כ"ט-ל"ה
	7	1	1	שמני עצרת	כ"ט-ה"ט